

Zoogdierverseniging VZZ

Vleermuisonderzoek park Middenwetering, Krimpen aan de IJssel

R. v.d. Kuil en G. Achterkamp

Juni 2006
Rapport van de Zoogdierverseniging VZZ
In opdracht van Ingenieursbureau BCC

Vleermuisonderzoek park Middenwetering, Krimpen aan de IJssel

R. v.d. Kuil en G. Achterkamp

Rapport nr.:	2006.20 Eindconcept
Project nr.:	430.206
Datum uitgave:	Juni 2006
Auteurs:	R. v.d. Kuil & G. Achterkamp
Projectleiding:	R.M. Koelman
Productie:	Stichting VZZ Oude Kraan 8, 6811 LJ Arnhem, Nederland Tel. 026-3705318, e-mail: zoogdier@vzz.nl
Naam en adres opdrachtgever:	Ingenieursbureau BCC Postbus 75 4140 AB Leerdam

Dit rapport kan worden geciteerd als:

Kuijl, R. v.d. & G. Achterkamp, 2006. Vleermuisonderzoek park Middenwetering, Krimpen aan de IJssel. VZZ rapport 2006.20. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.

De Stichting VZZ, onderdeel van de Zoogdierverseniging VZZ, is niet aansprakelijk voor gevolgschade, evenals voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de VZZ; opdrachtgever vrijwaart de VZZ voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Zoogdierverseniging VZZ (VZZ)

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de Zoogdierverseniging VZZ, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUD

1. Inleiding.....	5
2. Methodiek	5
3. Beschrijving van het gebied.....	6
4. Betekenis van het park Middenwetering voor vleermuizen	7
5. Conclusies en adviezen	9

1. Inleiding

In opdracht van Ingenieursbureau BCC is heeft de Stichting VZZ het park Middenwetering in Krimpen aan de IJssel onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. Aanleiding hiervoor zijn de plannen van de gemeente om het park opnieuw in te richten, waarbij extra water gegraven wordt en verschillende bomen en heesters gerooid worden. Hierbij zijn mogelijk schadelijke handelingen t.a.v. vleermuizen op voorhand niet uit te sluiten.

Vleermuizen hebben wettelijk gezien een hoge beschermingsstatus: alle Nederlandse soorten staan in bijlage 4 van de EU-Habitatrichtlijn.

De Flora- en faunawet kent een strikt verbod op het verstoren of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in engere zin. Foerageergebieden en vliegroutes vallen onder 'verblijfplaatsen van een soort in het landschap in ruimere zin'. De zorgplicht en de verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Flora- en faunawet beogen negatieve effecten van de realisatie van een plan op jachtgebieden en vliegroutes zoveel mogelijk te vermijden of te mitigeren.

Op grond van bovenstaande diende in het kader van de Flora- en faunawet onderzoek plaats te vinden naar de vleermuiswaarden van het plangebied, waarbij met name eventueel aanwezige vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en de waarde van het park als foerageergebied in kaart werden gebracht.

2. Methodiek

Op 23 mei 2006 is het park Middenwetering bezocht door de auteurs (Gerben Achterkamp en Rudy van der Kuil). Het onderzoeksgebied is daarbij overdag bekeken op de eventuele aanwezigheid van (potentiële) verblijfplaatsen van vleermuizen en op de geschiktheid als foerageergebied voor vleermuizen. In de avond heeft er een inventarisatie m.b.v. batdetectors plaatsgevonden.

Tijdens het bezoek is behalve in het park zelf ook in de omgeving daarvan gekeken om een beter totaalbeeld te krijgen van het voorkomen van vleermuizen in en rond het plangebied. Bij het onderzoek werd gebruik gemaakt van batdetectors van het type Petterson ultrasound detector D100.

3. Beschrijving van het gebied

Figuur 1. Luchtfoto van het park Middenwetering te Krimpen aan de IJssel.

Het park Middenwetering kan worden gekenschetst als een halfopen, waterrijk gebied waar op een aantal plekken grotere boomgroepen met onderbeplanting bij elkaar staan. De open stukken en het merendeel van de bermen bestaan uit kort gemaaid gras. Het park maakt in zijn geheel een rommelige, slecht onderhouden indruk. Het is een park waar naast een natuurfunctie ook ruimte is gelaten voor een speeltuin en een hertenkamp, maar ook voor een jongeren ontmoetingsplek (JOP). De beplanting bestaat hoofdzakelijk uit cultuurplanten. Er zijn weinig inheemse soorten aangetroffen.

Ten zuiden van de Burgemeester Aalderslaan liggen een parkeerterrein en trapveldje. Aan de westrand van het gebied loopt een laantje met zwarte elzen en hoge populieren. Aan de andere zijden staan enkele esdoorns en allerhande heesters.

Even boven de Burgemeester Aalderslaan liggen een kerkgebouw en enkele kleine bedrijfspanden. Deze liggen direct aan een grote open waterpartij in het park en zijn door slechts een geringe hoeveelheid groen omgeven.

De waterpartijen in het park lopen door het gehele park en maken deel uit van een blauwgroen lint door de gemeente. De waterpartijen zijn overal voorzien van harde (houten) beschoeiing. De aanliggende grasmat wordt frequent kort gemaaid. De zuid-oostrand lang de Middenwetering wordt gevormd door een open grasberm met een aantal hemelbomen, een enkele moerascypres en ten noorden van de Nieuwe Vliet een dubbele rij oude populieren.

Bij de grote plas in het noorden staat in het ondiepe stuk van de oevers waterriet. Een dergelijke plek is interessant voor vleermuizen vanwege het grote insectenaanbod. Ten noorden van 'Groenendaal' ligt een plantvak met een grote hoeveelheid essen en populieren met ondergroei.

In het noordelijke deel van het park is een grote verscheidenheid aan bomen aangeplant. Het betreft een parkachtig open terrein met veel heesters. Hier staan enkele dode bomen met loshangende boomschors. Aan de zoom is een dubbele rij reeds vrij dikke essen te vinden met een open ondergroei.

Even ten zuiden hiervan staan wat jongere platanen, een grote paardekastanje, wat jonge haagbeuken en wat krentenstruiken.

De grootste bomen zijn te vinden in het middendeel van het park. Ten westen en zuiden van het speelterrein staan prachtige oude platanen, waarvan enkele met wat ondiepe holten.

Rondom het Hertenkamp staan wat berken, esdoorns, els en es. Aan de zuidkant van het hertenkamp is een smalle vrij dicht beboste rand aanwezig.

4. Betekenis van het park Middenwetering voor vleermuizen

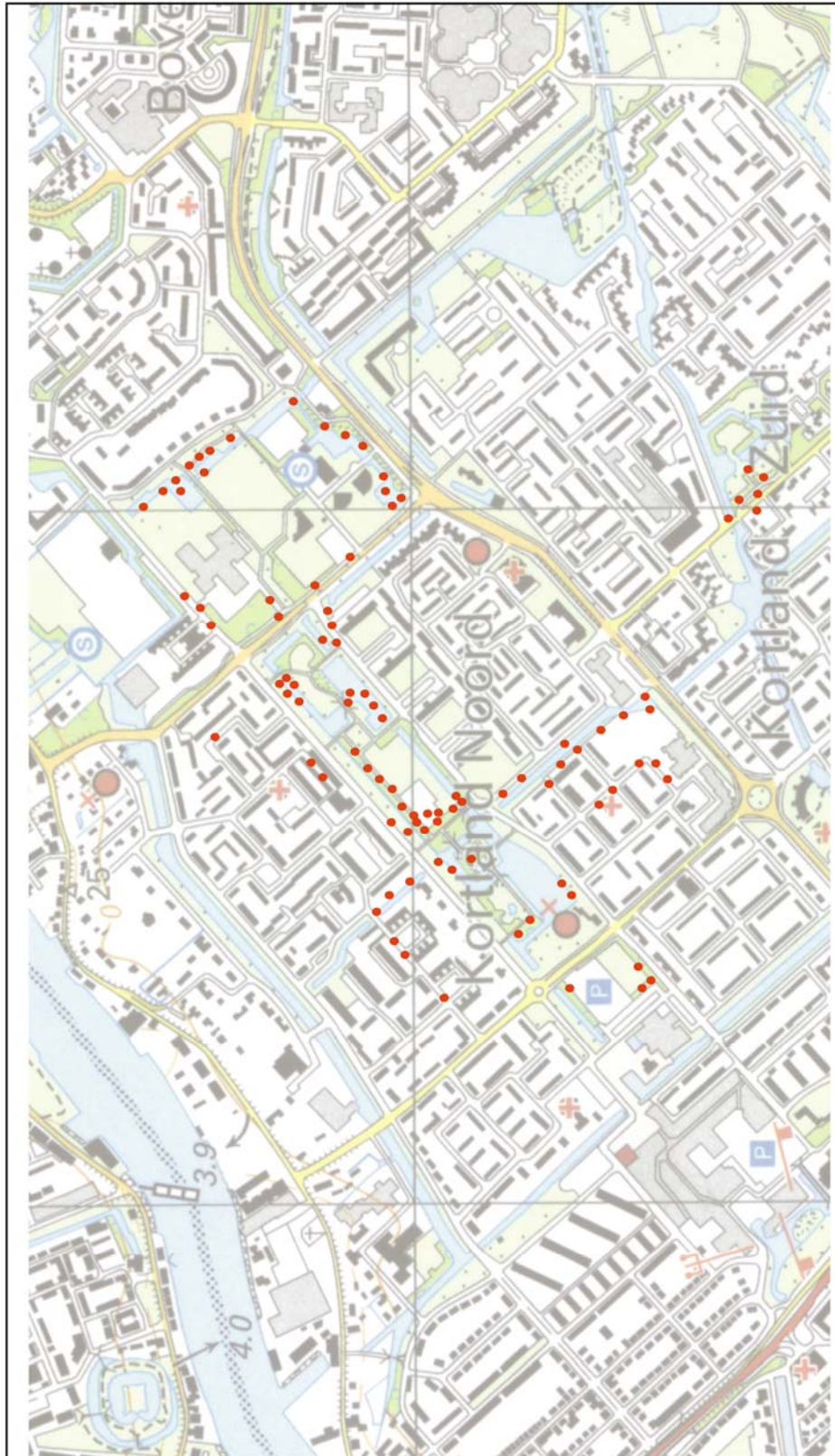
Op grond van de reeds bekende gegevens uit de regio werd verwacht dat de volgende soorten zouden kunnen worden waargenomen: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). Watervleermuizen zijn in deze regio zeldzaam en de verwachting was dan ook dat we deze soort niet zouden aantreffen. Voor rosse vleermuizen is het gebied niet geschikt doordat er te weinig oude bomen met holten voorkomen.

Het bezoek overdag leverde op dat er mogelijkheden bestaan voor boombewonende soorten, maar dat deze zeer beperkt zijn. Er zijn slechts enkele boomholten gevonden waar zich eventueel vleermuizen zouden kunnen ophouden. Er zijn ook maar een aantal dode bomen met losse schors gevonden waar vleermuizen zich achter de schors zouden kunnen ophouden.

Met behulp van een batdetector is in de avond van 23 mei gekeken naar de aanwezigheid van vleermuizen. Hierbij zijn behoorlijk hoge dichtheden aan vleermuizen gevonden. Vooral de boomgroepen in het midden van het gebied waren geliefde plekken om te foerageren. Eén en ander werd waarschijnlijk nog versterkt door de sterke westenwind, waardoor vleermuizen windluwe plekken opzoeken om te foerageren. Alle waarnemingen hadden betrekking op gewone dwergvleermuizen. Ook in het omliggende gebied zijn alleen gewone dwergvleermuizen waargenomen.

De gewone dwergvleermuis is een gebouw-bewonende soort die veelal in spouwmuren of onder daken huist. De in het gebied foeragerende dieren zullen dan ook naar verwachting afkomstig zijn uit verblijfplaatsen in de bebouwing in de bredere omgeving van het park. Er zijn gedurende de avondschemering geen duidelijke routes waargenomen via welke de gewone dwergvleermuizen vanuit de omgeving het park binnenkwamen.

Op de op de volgende pagina afgebeelde kaart zijn de tijdens het onderzoek verrichte waarnemingen van vleermuizen weergegeven.

- Legenda
- jagende dwergvleermuis
 - vliegroute dwergvleermuis
 - verlijfplaats dwergvleermuis
 - territoriaal mannetje

Kaart 1 gewone dwergvleermuis
Pipistrellus pipistrellus

Vleermuisonderzoek park Middenwetering (Krimpen a/d IJssel) 2006

Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming 2006 (430.205)

Kaartmateriaal: Topografische dienst.

5. Conclusies en adviezen

Het park Middenwetering in Krimpen aan de IJssel is voor vleermuizen belangrijk als foerageergebied. Ook heeft het park waarde als landschapselement waarlangs de vleermuizen zich kunnen verplaatsen richting andere, verderop gelegen foerageergebieden.

Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen dat er bomen in het gebied door vleermuizen worden gebruikt als dagonderkomen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het beeld van het gebruik van het park door vleermuizen momenteel onvolledig is omdat er geen nazomeronderzoek heeft plaatsgevonden naar het voorkomen van bijvoorbeeld de ruige dwergvleermuis in het gebied. Er is een reële kans dat deze soort bomen in het park in de nazomer als paarlocatie gebruikt. Er wordt dan ook geadviseerd om in ieder geval nog een najaarsinventarisatie te laten uitvoeren in de periode eind augustus-half september om vast te stellen of, en zo ja in welke mate ruige dwergvleermuizen het park als paargebied gebruiken.

Om het gebied zijn waarde te laten behouden voor vleermuizen wordt geadviseerd terughoudend te zijn met het kappen van (grote) bomen en struiken en niet méér groen weg te halen dan strikt noodzakelijk is voor het vergroten van het oppervlaktewater. Het verdient aanbeveling bomen en groenstructuren die verloren gaan na de herinrichting elders in het park te compenseren d.m.v. nieuwe aanplant. Geadviseerd wordt om daarbij te kiezen voor inheemse boom- en struiksoorten. Deze soorten hebben vleermuizen meer te bieden dan de vele cultuurvarianten die momenteel in het gebied staan.

De vergroting van de oppervlakte aan waterpartijen hoeft op zich geen negatieve effecten te veroorzaken op de waarde van het park als foerageergebied. De oeverzone van waterpartijen kan een aantrekkelijk jachtbiotoop vormen voor de gewone dwergvleermuis. Wel worden dergelijke meer open plekken pas later op de avond gebruikt. In het begin van de avond wordt voornamelijk op meer beschutte en donkere plekken gefoerageerd. Ook bij minder gunstige weersomstandigheden (bijvoorbeeld hardere wind) wordt voornamelijk in de beschutting van bomen of struiken gefoerageerd en worden de meer onbeschutte plekken zoals oevers gemedend.

Tenslotte kan nog worden geadviseerd (delen van) het park een meer natuurlijk aanzien te geven door waterpartijen waar mogelijk natuurvriendelijke oevers (zonder harde beschoeiing en met een geleidelijke overgang naar dieper water) aan te leggen en bloem- en kruidenrijke weiden te creëren. Beide ingrepen zullen bijdragen aan een groter voedselaanbod voor de aanwezige vleermuizen.